

Nr 12

Trafikutskottets betänkande i anledning av propositionen 1973: 27 angående samordning av den civila och militära flygtrafikledningen i en organisation, m. m. jämte motioner.

Propositionen

I propositionen 1973: 27 har Kungl. Maj:t (kommunikationsdepartementet) föreslagit riksdagen att godkänna de riktlinjer för samordning av den civila och militära flygtrafikledningen i en gemensam organisation m. m. som av departementschefen i propositionen förordats.

I propositionen föreslås att nuvarande civila och militära flygtrafikledningsorganisationer sammanförs i en gemensam organisation, som inordnas i luftfartsverket. Till luftfartsverket förs också huvuddelen av den radiotekniska tjänst för civil luftfart som f. n. handhas av televerket och delar av motsvarande tjänst för militär luftfart som handhas av försvarets materielverk. De närmare organisatoriska konsekvenserna härav för luftfartsverkets centralförvaltning och dess regionala organisation föreslås bli föremål för särskild utredning.

Den fortsatta utvecklingen av flygledningssystemet föreslås inriktad på övergång till yttäckande flygkontroll.

Motionerna

I motionen 1973: 1627 av herr Clarkson m. fl. (m, c, fp) hemställs att riksdagen, med avslag å propositionen såvitt avser förslaget om att till luftfartsverket överföra den radiotekniska tjänst för civil luftfart som f. n. handhas av televerket, hos Kungl. Maj:t anhåller att flygtrafikledningskommittén får i uppdrag att ytterligare utreda frågan i enlighet med vad som anförts i motionen.

I motionen 1973: 1635 av herr Norrby i Åkersberga (fp) hemställs att riksdagen vid behandlingen av propositionen beslutar 1. att ett flygsäkerhetsverk inrättas för flygtrafiktjänstens centrala ledning i enlighet med flygtrafikledningskommitténs förslag, 2. att flygtrafiktjänstens centraladministration lokaliseras till Sturup.

Utskottet

Med hänsyn till förväntad utveckling på flygtrafikområdet föreslås i propositionen — på grundval av ett av 1966 års flygtrafikledningskommitté framlagt delbetänkande (Ds K 1971: 2) — dels en övergång till ett yttäckande flygkontroll- och flyginformationssystem, dels en funktionell integration mellan nuvarande civila och militära flygledningsorgan.

Flygtrafikledningskommittén har då det gäller de organisatoriska frågorna funnit att ett yttäckande kontrollsystem kräver att endast ett organ har ansvaret för flygtrafiktjänsten. Till denna uppfattning ansluter sig departementschefen och det övervägande antalet remissinstanser. Meningarna är däremot delade om inom vilken yttre organisatorisk ram den integrerade flygtrafiktjänsten bör inordnas. En majoritet av kommitténs ledamöter har hävdad att en ny central myndighet, benämnd flygsäkerhetsverket, bör inrättas för att handha flygtrafiktjänstens centrala ledning. Några ledamöter har reserverat sig i denna del och i stället ansett att den integrerade flygtrafiktjänsten bör inordnas under luftfartsverket. Även departementschefen anser att övervägande skäl talar för att luftfartsverket blir huvudman för denna tjänst. Han framhåller som angeläget att de samordningsvinster tas till vara som följer av att en befintlig organisation utnyttjas och att den civila trafikdominansen gör det naturligt att söka samordningen inom ramen för luftfartsverket. En sådan lösning skulle vidare innebära att de statliga resurserna på den civila luftfartens område i fortsättningen liksom hittills hålls samman i en organisation. En splittring på två organisationer skulle, säger departementschefen, i praktiken medföra svåra gränsdragningsproblem organisationerna emellan med betydande risker för ökade kostnader och lägre effektivitet i verksamheten som följd. I sammanhanget anses särskild uppmärksamhet böra fästas vid de synpunkter som riksrevisionsverket under remissbehandlingen i denna del framfört av innebörd att ett flygsäkerhetsverk enligt kommitténs förslag — dvs. utan inbyggt ekonomiskt ansvar — kan bli en organisationsform som leder till relativt högre kostnader. Luftfartsverkets kompetens och erfarenhet i förening med förordade organisatoriska och andra åtgärder skapar slutligen enligt departementschefen goda förutsättningar för den kraftsamling som kommittén betraktar som nödvändig för att bygga upp det framtida integrerade kontrollsystemet.

Flygtrafiktjänstens centraladministration föreslås av kommittén bli lokaliserad till Sturup. Departementschefen anser sig inte kunna biträda detta förslag. Från allmänt ekonomiska och administrativa synpunkter är det, säger departementschefen, angeläget att inte splittra luftfartsverkets centralförvaltning. Även flygtrafiktjänstens centraladministration

bör därför samlokaliseras med verkets centralförvaltning i övrigt, som enligt riksdagens beslut skall lokaliseras till Norrköping. Det kan emellertid enligt departementschefen eventuellt vara motiverat att i Sturup stationera ett begränsat antal befattningshavare från centralförvaltningen. Denna fråga avses bli föremål för överväganden inom en arbetsgrupp, som departementschefen förutskickar för att ytterligare utreda den närmare utformningen av organisationen för den integrerade flygtrafiktjänsten.

Vad beträffar kontrollcentralerna för de båda flyginformationsområden, som enligt departementschefen skall inrättas, må nämnas att den ena centralen i förevarande proposition föreslås bli förlagd till Sturup, medan frågan om förläggningen av den andra underställs riksdagens prövning i anslutning till propositionen 1973: 55 angående omlokalisering av viss statlig verksamhet. I sistnämnda proposition föreslår chefen för finansdepartementet att centralen i fråga lokaliseras till Lulå.

Utskottet har inget att erinra mot vad departementschefen anfört beträffande ett ytäckande flygkontrollsystem och en funktionell integration mellan nuvarande civila och militära flygledningsorgan. En viktig fråga i sammanhanget har som framgår av propositionen varit att chefens för flygvapnet inflytande i den nya organisationen blir säkerställt. Utskottet utgår från att denna fråga även i fortsättningen beaktas. Av särskild vikt är också flygvapnets möjligheter att kunna fullgöra sina uppgifter oavsett om störningar uppkommer i verksamheten på den civila sidan.

I likhet med utredningen och departementschefen anser utskottet att endast ett organ bör ha ansvaret för flygtrafiktjänsten. På de i propositionen anförda skälen finner utskottet vidare att luftfartsverket bör handha flygtrafiktjänstens centrala ledning. Utskottet vill i sammanhanget dessutom erinra om de uttalanden som riksdagen gjorde 1967 i anledning av propositionen angående riktlinjer för luftfartsverkets verksamhet och organisation (prop. 1967: 57, SU 1967: 107, rskr 1967: 267) och som bl. a. innebar att den civila flygtrafikledningen och luftfartsverkets befattning med markorganisationen i övrigt bör hållas samman. Vad departementschefen anfört om angelägenheten av att inte splittra luftfartsverkets centralförvaltning biträds också av utskottet.

Av det anförda följer att utskottet ej kan tillstyrka yrkandena i motionen 1973: 1635 att ett särskilt flygsäkerhetsverk i enlighet med flygtrafikledningskommitténs förslag skall inrättas och att flygtrafiktjänstens centraladministration skall lokaliseras till Sturup.

Frågan om stationering i Sturup av befattningshavare vid centraladministrationen får som nämnts övervägas i samband med det aviserade utredningsarbetet beträffande den närmare utformningen av den integrerade flygtrafiktjänsten. Utskottet förutsätter att de synpunkter

som kan framkomma från den berörda personalens sida därvid beaktas. För att tillgodose dessas berättigade intresse av inflytande på frågans avgörande bör de sålunda enligt utskottets mening genom representation få delta i den arbetsgrupp som avses komma att tillsättas för ifrågasvarande utredningsarbete.

I motionen 1973: 1627 har hemställts att frågan om överföring till luftfartsverket av den radiotekniska tjänst för civil luftfart, som f. n. handhas av televerket, måtte ytterligare utredas.

I anledning härav vill utskottet erinra om att luftfartsverket enligt departementschefens förslag kommer att få det ekonomiska ansvaret för den del av televerkets radiotekniska tjänst som erfordras för den integrerade flygtrafiktjänsten. Av propositionen framgår bl. a. att den årliga driftkostnaden inkl. avskrivningar och ränta för denna verksamhet uppgår till ca 23 milj. kr. I likhet med departementschefen anser utskottet att omfattningen av verksamheten motiverar att luftfartsverket får ett mera direkt inflytande däröver. Som departementschefen framhåller ligger detta också i linje med statsmakternas förenämnda beslut angående luftfartsverkets verksamhet och organisation, varvid uttalades att verket borde ges större frihet att handla självständigt när det gäller bl. a. telefrågorna. Vägledande ansågs därvid böra vara vad som från företagsekonomiska synpunkter kunde finnas mest ändamålsenligt.

Under remissbehandlingen har luftfartsverket framfört att en överföring av den civila radiotekniska tjänsten till den för flygtrafiktjänsten ansvariga myndigheten utgör en väsentlig förutsättning för att verket skall kunna ha huvudansvaret för det planeringsarbete som behövs för att utveckla och ta i praktiskt bruk de hjälpmedel trafikledningen behöver under de närmaste decennierna.

Enligt vad utskottet erfarit är televerkets ifrågasvarande radiotekniska tjänst av sådan storleksordning och har sådant tekniskt samband med luftfartsverkets förevarande verksamhet att en utbrytning därav ur televerket bör kunna ske utan att menliga konsekvenser av nämnvärd betydelse uppkommer för televerket.

Under hänvisning till det anförda anser utskottet att någon ytterligare utredning av frågan ej erfordras, varför motionen avstyrks.

Vad departementschefen i övrigt i propositionen anført och förordat har ej gett utskottet anledning till erinran eller särskilt uttalande.

Utskottet hemställer

att riksdagen

1. avslår motionen 1973: 1627,

2. med bifall till propositionen 1973: 27 och med avslag på motionen 1973: 1635 godkänner de riktlinjer för samordning av den civila och militära flygtrafikledningen i en gemensam organisation, m. m. som departementschefen i propositionen i övrigt förordad.

Stockholm den 12 april 1973

På trafikutskottets vägnar

SVEN GUSTAFSON

Närvarande: herrar Gustafson i Göteborg (fp), Mellqvist (s), Lothigius (m), Hugosson (s), Persson i Heden (c), Rosqvist (s), Lindberg (s), Håkansson (c), Östrand (s), Magnusson i Kristinehamn (vpk), Torwald (c), fröken Hörlén (fp), herrar Sundgren (s) och Komstedt (m).

